

WYKONYWANIE ZBIÓREK

Na komendę "**Drużyna/zastęp - BACZNOŚĆ**" wywołana grupa:

- przyjmuje postawę zasadniczą, jeżeli stoi w szyku,
- przyjmuje postawę zasadniczą i frontuje, jeżeli stoi w rozproszeniu.

Przykłady dalszych komend do ustawienia drużyny.

W szyku zbiórkowym:

- "**Wszeregu, frontem do mnie - ZBIÓRKA**",
- "**W dwuszeregu, na poprzednim miejscu - ZBIÓRKA**",
- "**W trójszeregu, na drodze, frontem do bramy, prawe skrzydło na wysokości słupa - ZBIÓRKA**".

W szyku marszowym:

- "**W rzędzie - ZBIÓRKA**",
- "**W kolumnie dwójkowej, czołem do mnie - ZBIÓRKA**",
- "**W kolumnie trójkowej, na drodze, w kierunku mostu, czoło na wysokości słupa - ZBIÓRKA**".

Po podaniu komendy określającej wykonanie zbiórki, prowadzący może poruszać się w celu precyzyjnego określenia miejsca zbiórki. Po podaniu zapowiedzi na przykład. "**W szeregu, frontem do ...**", może :

- przenieść się na miejsce, gdzie ma stanąć drużyna,
- wskazać ręką miejsce zbiórki i dalej w postawie zasadniczej podaje hasło "**ZBIÓRKA**".

Przy podaniu zapowiedzi "**Za druhem ...**" - można wskazać druha, za którym grupa ma maszerować, i dalej w postawie zasadniczej podaje się hasło "**MARSZ**". Hasło "**ZBIÓRKA**" należy tak, aby harcerze szybko zareagowali na podaną komendę. Istotnie jest szybkie przemieszczenie się harcerzy i ustawienie szyku po podaniu komendy "**SPOCZNIJ**". Przykłady do sformowania szyku w marszu:

- "**W rzędzie, za mną, w marszu - ZBIÓRKA**",
- "**W kolumnie dwójkowej za druhem komendantem w marszu - ZBIÓRKA**".

Po podaniu komendy harcerze szybkim krokiem dołączają z tyłu do prowadzącego szyk.

RÓWNANIE I KRYCIE

Równanie oznacza ustawienie harcerzy - każdy szereg w jednej linii do prawoskrzydłowego, z zachowaniem kilkucentymetrowych odstępów. Odstęp w sposób praktyczny mierzy się szerokością dłoni na wysokości łokcia. Krycie oznacza ustawienie harcerzy - każdy rząd w jednej linii do czoła, z zachowaniem metrowych odległości. Odległość w sposób praktyczny mierzy się wyciągnięciem wyprostowanej ręki do pleców harcerza, którego kryjemy.

ODLICZANIE

Po podaniu komendy **"... - ODLICZ"** harcerze pierwszego szeregu szyku zbiórkowego zwracają głowy w prawo, z wyjątkiem prawoskrzydłowego. Prawoskrzydłowy zaczyna odliczanie zwracając głowę w lewo i podaje **"Raz"**. Pozostali odliczający zwracają energicznie głowy z prawej na lewą stronę, podając kolejne liczby, po czym zwracają głowę na wprost i przyjmują postawę swobodną. Harcerze kolejnych szeregów zwracają uwagę na podaną przez ich poprzedników liczbę, która także ich dotyczy, i wraz z nimi przyjmują postawę swobodną. Odliczanie w szyku marszowym odbywa się poprzez zwrot głowy w lewo i podanie liczby do tyłu, do kolejnego harcerza w rzędzie. Pozostałe elementy analogicznie jak w szyku zbiórkowym. Ostatni odliczający podaje głośno liczbę w kierunku wydającego komendę. Przy komendzie **"Kolejno - ODLICZ"**, jeżeli szyk jest niepełny, lewoskrzydłowy/zamykający ostatniego szeregu, po odliczeniu, zwraca głowę w kierunku wydającego komendę i głośno melduje **"Niepełny"**. W celu dokonania odliczenia grupy nie jest konieczne wychodzenie przed szyk. Dowodzący może wykonać wyrok z jednoczesnym zwrotem w lewo, stojąc pod kątem prostym do szyku.

PRZESUNIĘCIE SZYKU

W celu przesunięcia szyku na odległość większą niż krok podajemy komendę: **"Drużyna, X (liczba kroków) kroków, na wprost - MARSZ"**, **"STÓJ"**. Aby przesunąć szyk w tył na odległość większą niż krok podajemy komendę: **"W tył - ZWROT"**, **"X kroków na wprost - MARSZ"**, **"W tył - ZWROT"** lub powtarzać kilkakrotnie komendę **"Krok w tył - MARSZ"**. Krok w tył wykonuje się lewą nogą. Aby przesunąć szyk w bok, podajemy komendy:

- **"W prawo/lewo - ZWROT"**,
- **"X kroków na wprost - MARSZ"** lub **"Na wprost - MARSZ"**, **"STÓJ"**,
- **"W prawo/lewo - ZWROT"**.

WSTĘPOWANIE I WYSTĘPOWANIE

Przykładowe komendy do wystąpienia z szyku:

- **"Druh Karczewski, do mnie - WYSTĄP"**,
- **"Wyróżnieni, do druha komendanta - WYSTĄP"**,
- **"Wycytani, do linii zbiórek - WYSTĄP"**.

Reguła trzech kroków na samo hasło **"WYSTĄP"** nie obowiązuje w przypadkach, kiedy nie jest możliwe zachowanie tej odległości. Wówczas wystarczą dwa, a nawet jeden krok, w zależności od sytuacji. Po wystąpieniu harcerza wywołanego z pierwszego szeregu. Harcerz wywołany z drugiego szeregu wykonuje mały krok lewą nogą i dotyka swego poprzednika, który wykonuje krok w skos, w prawo do przodu (w uzasadnionych sytuacjach w lewo do przodu). Wywołany wykonuje drugi, mały krok, równając się z pierwszym szeregiem, i występuje. W tym czasie poprzednik wraca na swoje miejsce wykonując krok w skos, w lewo do tyłu. Gdy wywołany wykonuje komendę **"WYSTĄP"**, następują analogiczne czynności. Komendy **"WYSTĄP"** i **"WYSTĄP"** można podawać również grupie harcerzy. Harcerze z pierwszego szeregu oraz z drugiego - nie stojący obok siebie - występują jednocześnie. Harcerze z drugiego szeregu - stojący obok siebie - wykonują kolejno, zaczynając od prawego. Na komendę **"WYSTĄP"** harcerze wracają na swoje miejsca jednocześnie lub w kolejności występowania z szyku. Przy wywołaniu harcerza z czoła lub z drugiego szeregu szyku zbiórkowego/marszowego na komendę **"WYSTĄP"** przechodzi za plecami harcerzy swojego szeregu, na prawą stronę szyku. Następnie, maszerując wzdłuż skrzydła/kolumny, występuje przed front/czoło szyku.

Harcerz może przejść na lewą stronę szyku na wskazanie prowadzącego lub jeżeli będzie to zdecydowanie krótsza droga do wystąpienia. Wstępowanie w ww. przypadkach następuje analogicznie do występowania.

APEL DRUŻYNY/OBOZU

W celu ustawienia drużyny/obozu prowadzący podaje komendę **"Na moją komendę, drużyna/obóz w ... (Szyk, miejsce) - ZBIÓRKA"**. Na zbiórce drużyny/obozu można przyjmować swój obrzędowy szyk, odmienny od niniejszych zasad. Jeżeli drużyna/obóz ma wcześniej ustalone miejsce i szyk apelowy, to prowadzący może podać komendę: **"Drużyna/obóz do apelu - ZBIÓRKA"**. Przed rozpoczęciem apelu prowadzący może wydać komendę **"Zastępowi - przygotować zastępy do apelu"**, co zobowiązuje zastępowych do dokonania poprawy umundurowania zastępu i odliczenia stanu osobowego. Po sformatowaniu szyku przy sobie prowadzący może przyjąć różne warianty dalszego postępowania:

- Zwraca głowę w lewą stronę - do podania komendy **"SPOCZNIJ"**,
- Wykonuje wykrok w lewo skos - na przykład do podania komendy **"Kolejno ODLICZ"** lub **"BACZNOŚĆ"** przed meldowaniem przełożonemu,
- Występuje przed szyk i dalej prowadzi apel.

Celem przyjęcia meldunku prowadzący podaje komendy: **"Drużyna BACZNOŚĆ, Zastępami MELDOWAĆ"**. Zastępowi natychmiast wychodzą z szyku i najkrótszą drogą podchodzą do prowadzącego. Ustawiają się na 2-3 kroki przed prowadzącym, tak aby znalazł się on przed środkiem szyku. Po jednoczesnym oddaniu honorów prowadzący podaje komendę **"SPOCZNIJ"** i przechodzi na prawe skrzydło meldujących, poruszając się boki (maks. 2 kroki) lub stosując marsz i zwroty. Ww. zasady mają zastosowanie, jeżeli meldunek składają minimum trzy osoby. Dobrym obyczajem jest, aby w czasie składania meldunku przez zastępowego, zastęp samoczynnie przyjmował postawę zasadniczą. Przy dwóch meldujących prowadzący nie stosuje powitania z meldującymi, nie podajemy komendy **"SPOCZNIJ"**, ale od razu odbierania meldunki, a zastępy pozostają w postawie zasadniczej. Kończący meldunek i kolejny meldujący oraz prowadzący oddają honory jednocześnie. Po odebraniu ostatniego meldunku prowadzący staje przed środkiem szyku i po jednoczesnym oddaniu honorów podaje komendę **"WSTĄP"**. Meldujący najkrótszą drogą wracają do swoich zastępów. Prowadzący podaje komendę **"BACZNOŚĆ"** i składa meldunek najważniejszej osobie na placu. Po złożeniu meldunku może nastąpić okrzyk: **"Druhny i druhowie, CZUWAJ"**, **"Czuj, czuj - CZUWAJ"** lub inny zwyczajowy danego środowiska. Nie należy stosować meldowania 3-stopniowego. Nie podajemy też komendy **"Na prawo/na lewo/raport/sztandar/itp. - PATRZ"**. Komendę **"BACZNOŚĆ"** podaną na apelu należy rozumieć jako patrzenie w kierunku, gdzie dzieją się rzeczy ważne. Dalej następuje odczytanie rozkazu przez prowadzącego lub osobę wyznaczoną. Dobrym obyczajem jest, aby osoby wyczytane w rozkazie odpowiadały **"SŁUŻBA"**; nie dotyczy to przypadku odczytania kary. Kolejnym elementem uroczystego apelu drużyn/obozu jest podniesienie flagi/bandery wraz z odśpiewaniem hymnu. Do podniesienia flagi może być wyznaczona pojedyncza osoba (flagowy) lub poczet flagowy 3-osobowy. Poczet powinien zająć miejsce poza szykiem, najlepiej naprzeciwko masztu. Prowadzący podaje komendę **"Druh .../Poczet, do podniesienia flagi - WSTĄP"**. Wyznaczone osoby najkrótszą drogą podążają w kierunku masztu, ustawiając się jeden krok przed masztem, a flagowy sprawdza, czy wcześniej przygotowana flaga jest gotowa do natychmiastowego podniesienia. Prowadzący podaje komendę **"BACZNOŚĆ - do hymnu Związku Harcerstwa Polskiego"**. Lub samo **"BACZNOŚĆ"**, jeśli podniesienie flagi ma nastąpić bez śpiewania hymnu. Flagowy wykonuje krok do przodu w kierunku masztu i podnosi flagę. W tym czasie nw. osoby oddają honory (salutują):

- asystujący przy podnoszeniu flagi,

- dowódcy grup stojących w szyku,
- nie pokryci instruktorzy stojący w szyku,
- Instruktorzy nie stojący w szyku, po uprzednim zwróceniu się w kierunku masztu.

Osoby oddające honory nie śpiewają hymnu, a wszyscy zwracają głowy w kierunku masztu. Czas podnoszenia flagi powinien być zsynchronizowany z czasem śpiewania hymnu. Jeżeli flagowy zakończy czynność w trakcie śpiewania, wykonuje krok w tył, przyjmuje postawę zasadniczą i salutuje. Po zakończeniu hymnu pada komenda "**BACZNOŚĆ**", po której:

- oddający honory przestają salutować,
- instruktorzy nie stojący w szyku wracają do poprzedniej postawy,
- wszyscy przyjmują postawę zasadniczą, zwracając głowę na wprost.

Jeżeli dalsze czynności uroczystego apelu nie wymagają zachowania postawy zasadniczej, prowadzący podaje komendę "**SPOCZNIJ**", po której flagowy/ poczet wykonuje samoczynnie w tył zwrot. Na komendę "**Druh... /Poczet - WSTĄP**" wyznaczone osoby najkrótszą drogą podążają na poprzednie miejsce. Wieczorne apele z reguły nie zawierają wszystkich ww. elementów uroczystego apelu, a komendę "**... Do podniesienia flagi ...**" zastępuje komenda "**... Do opuszczenia flagi ...**". W drugiej części apelu następują przemowy, podczas których głos powinien być udzielany według ważności pełnionej funkcji. Prowadzący nie poprzedza każdej czynności komendą "**BACZNOŚĆ - SPOCZNIJ**". Po zakończeniu apelu:

- Na komendę "**BACZNOŚĆ - zastępowi odmaszerować - SPOCZNIJ**" osoby stojące w szyku przyjmują postawę swobodną i czekają na decyzje zastępowych, a osoby stojące poza szykiem udają się w dowolnym kierunku;
- Na komendę "**BACZNOŚĆ - (kierunek) rozejść się - SPOCZNIJ**" wszyscy wykonują zwrot w podanym kierunku, przyjmują postawę swobodną i rozchodzą się.